

Pamięć / Zachor

Słowa Ocalałych z KL Plaszow
Przyjdź, usłysz, pamiętaj

4 sierpnia 2024 / g. 17.00
Szary Dom / ul. Jerozolimska 3

MUZEUM
KL PLASZOW
plaszow.org/zachor

Szanowni Państwo,

Przez ostatnie kilka miesięcy wspólnie z Państwem poznawaliśmy na nowo miejsce pamięci KL Plaszow. Zrealizowane przez muzeum w terenie poobozowym prace zwracają naszą uwagę na nowo na konkretne elementy, miejsca, ludzi i historie związane z tym terenem.

W drugim numerze Biuletynu Muzeum KL Plaszow przypominamy wydarzenia towarzyszące otwarciu wystawy plenerowej w terenie poobozowym. Informujemy też o dalszych pracach związanych z budową upamiętnienia KL Plaszow, które niebawem rozpoczną się na działce przy ul. Kamieńskiego.

Dziękujemy Państwu za liczny i aktywny udział w dotychczasowych wydarzeniach i zapraszamy do odwiedzania miejsca pamięci KL Plaszow. Mamy nadzieję, że spotkamy się również 4 sierpnia 2024 r. na wydarzeniu Pamięć/Zachor, by odczytując słowa Ocalałych, wspominać ponownie tych, którzy byli więzieni i ginęli w tym miejscu.

Państwa obecność i wsparcie dla naszej działalności są najlepszym świadectwem pamięci i przekonują, że historia KL Plaszow jest częścią historii Krakowa.

Dyrektor
Muzeum KL Plaszow
Monika Bednarek
Monika Bednarek

Autorem fotografii na okładce jest Michał Lichotański, Mili Studio

KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez

Oficjalne otwarcie wystawy plenerowej Muzeum KL Plaszow,
15.03.2024 r.

– To miejsce powinno być uszanowane i objęte systemową, instytucjonalną opieką. Wystawa to zakończenie jednego z etapów naszych działań, pracujemy nad kolejnymi: remontujemy Szary Dom, przygotowujemy budowę Memoriału, pracujemy nad pomnikiem dźwiękowym. W ramach wystawy eksponowanej na uporządkowanym poobozowym terenie udostępniamy informacje historyczne, a także teksty relacji świadków i Ocalałych. Zapraszam do wspólnej troski o to miejsce, które jest tak ważną częścią historii miasta i mieszkańców – mówiła w czasie otwarcia nowej wystawy plenerowej Monika Bednarek, dyrektorka Muzeum KL Plaszow.

Ekspozycja jest jednym z elementów prac wykonanych w terenie poobozowym, których celem było podkreślenie i opisanie zachowanych śladów przeszłości tego miejsca: cmentarzy żydowskich, dróg i ścieżek, reliktyw zabudowy obozowej. Założeniem Muzeum KL Plaszow było pozostawienie terenu dawnego obozu w możliwie niezmiennym i autentycznym stanie.

W ceremonii otwarcia wzięli udział zaproszeni goście: Jacek Majchrowski – Prezydent Miasta Krakowa, Yacov Livne – Ambasador Izraela, Helena Jakubowicz – Przewodnicząca Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie, Lili Haber – Przewodnicząca Związku Krakowian w Izraelu i członkini Rady Muzeum KL Plaszow oraz przedstawiciele korpusu dyplomatycznego, muzeów i innych instytucji kultury. Szczególnie cieszy to, że mimo przedpołudniowej pory w uroczystości uczestniczyła liczna publiczność – ponad 300 osób z Krakowa i sąsiednich miejscowości.

W trakcie otwarcia zainaugurowano półroczny cykl wydarzeń przybliżających uczestnikom historii osób, których losy na zawsze powiązane zostały z KL Plaszow.

Fot. M. Maruszewska

KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez

O nowej wystawie plenerowej

Od marca 2024 r. na terenie miejsca pamięci KL Plaszow znajduje się nowa wystawa plenerowa „KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez”. Wystawę można zwiedzać z przewodnikiem lub samodzielnie – dostępna jest przez całą dobę.

Ekspozycja składa się z 14 nośników z tekstami w językach: polskim, angielskim i hebrajskim. Treści obecne na wystawie są uzupełnione przez 41 punktów terenowych i 3 okna archeologiczne. Wystawa przedstawia historię byłego niemieckiego nazistowskiego obozu pracy i koncentracyjnego Plaszow (1943–1945). Tablice wystawowe umieszczone w najważniejszych miejscach na terenie poobozowym układają się w opowieść o historii byłego obozu.

W sąsiedztwie zachowanych relikwów architektury obozowej usytuowanych jest 41 punktów terenowych. Dzięki nim możliwe jest wskazanie w przestrzeni poobozowej, gdzie znajdowały się budynki i obiekty istotne dla historii KL Plaszow. Dodatkowo 3 okna archeologiczne pokazują, że pod powierzchnią darni wciąż obecne są ślady historii miejsca pamięci takie jak: fragment obozowej kanalizacji, ściana piekarni i ścieżka wykonana z fragmentów żydowskich nagrobków pochodzących z cmentarzy, na których założony był obóz.

Fot. K. Bednarczyk

Fot. K. Bednarczyk

Fot. K. Bednarczyk

Wydarzenia towarzyszące

otwarcu wystawy plenerowej

Od stycznia do czerwca 2024 r. zapraszaliśmy Państwa na wydarzenia powiązane z zakończeniem prac w terenie poobozowym i otwarciem wystawy plenerowej.

Spotkanie z Bernardem Offenem, fot. K. Bednarczyk

Oprowadzanie po wystawie plenerowej, fot. K. Bednarczyk

Koncert muzyki synagoidalnej, fot. M. Maruszewska

Przez pół roku zachęcaliśmy do udziału w bezpłatnych spacerach edukacyjnych, spotkaniach online i wydarzeniach kulturalnych, które koncentrowały się zarówno na bardziej i mniej znanych wątkach z historii KL Plaszow, jak i współczesnych wyzwaniach związanych z opieką nad miejscem pamięci. Historię byłego obozu przybliżaliśmy poprzez losy ludzi związanych z tym miejscem. Podczas spotkań realizowanych online opowiadaliśmy przede wszystkim o założeniach, zgodnie z którymi upamiętniany jest był obóz KL Plaszow.

Otwarcu towarzyszył cykl oprowadzań po terenie poobozowym. Istotnymi punktami programu były premiera zrealizowanego przez Telewizję Polsat filmu „Historia Zagłady w przedmiotach”, koncert muzyki synagoidalnej oraz spotkanie z Bernardem Offenem, więźniem KL Plaszow. We wszystkich zorganizowanych wydarzeniach wzięło udział ponad 1000 osób.

Pamięć/ZACHOR 2024

Słowa Ocalałych z KL Plaszow

Co roku w pierwszą niedzielę sierpnia spotykamy się na terenie Muzeum KL Plaszow, by wspólnie wysłuchać słów więźniów obozu Plaszow – najważniejszego świadectwa, jakie zostało po wydarzeniach, które rozegrały się w tym miejscu.

W tym roku wydarzeniu towarzyszyć będą szczególne okoliczności. Pierwszy raz Pamięć/ZACHOR odbędzie się w otoczeniu nowej wystawy plenerowej, udostępnionej zwiedzającym w marcu. Pierwszy raz też wydarzeniu będzie towarzyszyła oprawa muzyczna, którą zapewni wybitna skrzypaczka i kompozytorka Maria Sławek.

Zapraszamy 4 sierpnia 2024 r. o godz. 17.00. Spotykamy się pod Szarym Domem (ul. Jerozolimska 3). Samo wydarzenie odbędzie się w okolicach placu apelowego.

Jak co roku zachęcamy osoby chętne do odczytania krótkich relacji Ocalałych do kontaktu pod adresem: edukacja@plaszow.org. W odpowiedzi na wiadomość otrzymacie cytaty do publicznego przeczytania w trakcie upamiętnienia. Zgłoszenia zbieramy do 1 sierpnia 2024 r.

W tym roku także pierwszy raz istnieje możliwość odczytania relacji w języku angielskim.

Wszystkich innych zapraszamy do wspólnego spotkania się w tę symboliczną rocznicę upamiętniającą więźniów i do wysłuchania ich słów. Jeśli w czasie wydarzenia poczujecie potrzebę przeczytania jednej z relacji – będzie taka możliwość.

Fot. Michał Lichtański, Mili Studio

O wydarzeniu

Tradycja spotkań w ramach wydarzenia Pamięć/Zachor została zapoczątkowana w 2021 r. przez Muzeum KL Plaszow. Co rok zbieramy się na terenie byłego obozu Plaszow, by wspólnie wysłuchać słów jego więźniów.

Fot. K. Bednarczyk

Fot. K. Bednarczyk

Fot. K. Bednarczyk

Fot. K. Bednarczyk

Spotykamy się zawsze w pierwszą niedzielę sierpnia. Data jest symboliczna i nawiązuje do wydarzeń, które miały miejsce w obozie latem ostatniego roku jego funkcjonowania. W tzw. czarną niedzielę 6 sierpnia 1944 r. w reakcji na wybuch powstania w Warszawie Niemcy aresztowali na ulicach Krakowa blisko 6 tysięcy mężczyzn i osadzili ich w obozie płaszowskim. Lipiec i sierpień 1944 r. były też czasem zacierania śladów przeszłości KL Plaszow. Niemcy wysyłali w głąb III Rzeszy transporty więźniów, wywozili demontowane elementy obozowej infrastruktury oraz zacierali ślady zbrodni, paląc ciała ofiar.

Proces likwidacji nie powiódł się jednak w pełni. Zostały materialne pozostałości i słowa ocalałych. Pojawili się również ci, którzy chcą pamiętać i odzyskiwać rozproszoną pamięć: nie tylko instytucja – muzeum – lecz także krakowianie i wszyscy odwiedzający miejsce pamięci KL Plaszow.

Oprowadzania po nowej wystawie plenerowej

W niedzielę 3 marca, jeszcze przed oficjalnym otwarciem wystawy, rozpoczęliśmy cykl oprowadzań po terenie miejsca pamięci. Pierwszymi gośćmi byli sąsiedzi muzeum: mieszkańcy Dzielnicy XIII Podgórze i dzielnic sąsiadujących z miejscem pamięci. Podczas spotkania pokazywaliśmy, jakie zmiany zaszły w ostatnim czasie w terenie poobozowym i opowiadaliśmy, jakie są dalsze plany związane z upamiętnieniem. W trakcie spaceru rozmawialiśmy zarówno o praktycznych aspektach dokonanych modyfikacji, jak i o współczesnej roli miejsca pamięci KL Plaszow.

Fot. K. Bednarczyk

Fot. K. Bednarczyk

Kolejne oprowadzania dostępne były dla szerokiej publiczności. Łącznie w 15 bezpłatnych spacerach wzięło udział ponad 350 uczestników. Oprowadzania odbywały się w językach polskim i angielskim.

Ostatnie bezpłatne oprowadzania, zamykające cykl półrocznych wydarzeń wokół otwarcia nowej wystawy plenerowej „KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez”, odbędą się 15 i 29 czerwca 2024 r.

Wakacyjne oprowadzania – lipiec i sierpień

W lipcu i sierpniu 2024 r. Muzeum KL Plaszow zaprasza na cykl wakacyjnych oprowadzań po nowej wystawie plenerowej „KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez”. Wizyta w miejscu pamięci – prawdziwym świadkiem historii – jest doświadczeniem zarówno edukacyjnym, jak i osobistym, kluczowym dla poznania przeszłości KL Plaszow. Oprowadzanie jest także okazją do uczczenia pamięci ofiar oraz refleksji nad naszą wspólną odpowiedzialnością za przekazywanie historii kolejnym pokoleniom.

PLANOWANE TERMINY OPROWADZAŃ:

- lipiec: soboty 6.07 i 20.07, g.10.00, oraz czwartki 11.07 i 25.07, g. 18.00.
- sierpień: soboty 3.08, 17.08 i 31.08, g. 10.00, oraz czwartki 8.08 i 22.08, g. 18.00.

Oprowadzania wakacyjne są płatne, konieczna jest rezerwacja miejsc przez stronę www.plaszow.org. Zapisy zostaną uruchomione w połowie czerwca.

„Cmentarz żywych i umarłych. KL Plaszow w relacjach świadków” – premiera książki

Chyba nie dożyję chwili, gdy ktoś kiedyś będzie umiał mi to wytłumaczyć. Nie mogę zrozumieć tej straszliwej nienawiści do nas wszystkich uwięzionych, bezbronnych. [...] Wszystko się we mnie zamienia w płacz, płacz bezgłośny, bez łez, nie wolno płakać, to też zabronione – wspominała w 1991r. Stella Müller-Madej, która trafiła do KL Plaszow w wieku 12 lat.

Wkrótce zobaczyliśmy z oddali druty kolczaste, wieże strażnicze i bramę wejściową. Cóż, przynajmniej jeszcze żyliśmy. Jeszcze nas nie zabili, a dopóki jest życie, jest nadzieja – pisał Henryk Orenstein, więzień KL Plaszow, przywieziony do obozu w kwietniu 1944 r. z obozu na Majdanku w Lublinie.

Przez dziesiątki lat archiwa w Polsce i za granicą zbierały relacje, wspomnienia, zeznania więźniów byłych obozów, w tym te dotyczące KL Plaszow. Na ich bazie powstała książka „Cmentarz żywych i umarłych. KL Plaszow w relacjach świadków”. To pierwsza tego typu publikacja opisująca głosami Ocalałych historię niemieckiego nazistowskiego obozu pracy i koncentracyjnego Plaszow.

Książka, opracowana we współpracy z Fundacją Ośrodka KARTA, tworzy spójną i chronologiczną opowieść, będącą zarówno historycznym, jak i emocjonalnym zapisem doświadczenia obozowego.

Wiele różnych nadziei i marzeń pielęgnowali skazani na śmierć w hitlerowskich obozach zagłady. Najważniejszym, ostatnim marzeniem u kresu życia [...], było to, że my, a przynajmniej niektórzy z nas, przeżyjemy i będziemy mogli opowiedzieć światu o tej straszliwej prawdzie genocide'u – pisał więzień KL Plaszow, Henryk Zimmerman. Powyższe słowa zawierają dwuzasadnicze postulaty: konieczność przekazania świadectwa o Zagładzie oraz potrzebę zachowania pamięci o ofiarach. Głos oddany więźniom w tej publikacji jest jednocześnie ich testamentem, spełnieniem ostatniej woli.

Premiera książki „Cmentarz żywych i umarłych. KL Plaszow w świadectwach więźniów” zaplanowana jest na czerwiec 2024 r.

We wrześniu 2024 r. zapraszamy na spotkania z osobami, które pracowały nad tą ważną publikacją. Informacje i terminy spotkań pojawią się na stronie MKLP (www.plaszow.org).

Rocznik Muzeum KL Plaszow

„Studia nad Obszarami Historii i Pamięci.

Rocznik Muzeum KL Plaszow” – premiera

Jesienią 2024 r. będzie mieć miejsce premiera pierwszego numeru pisma naukowego pt. „Studia nad Obszarami Historii i Pamięci. Rocznik Muzeum KL Plaszow / Studies on history and memory areas. Yearbook of the KL Plaszow Museum” wydawanego przez Muzeum KL Plaszow w Krakowie. Rocznik Muzeum KL Plaszow jest czasopismem stworzonym w celu upamiętnienia byłego obozu pracy i koncentracyjnego Plaszow, funkcjonującego w Krakowie w latach 1942–1945.

Pismo poświęcone jest przede wszystkim historii, ale prezentuje także wyniki badań interdyscyplinarnych, rozszerzające perspektywę historyczną o doświadczenia i narzędzia z innych dyscyplin naukowych, m.in. socjologii, archeologii, historii sztuki, architektury, urbanistyki oraz muzealnictwa. Poprzez nasze pismo chcemy stworzyć forum dialogu na temat funkcjonowania i upamiętniania miejsc związanych z tragicznymi wydarzeniami XX i XXI w.

W pierwszym numerze znajdują się m.in. rozmowy z dr. Piotrem Cywińskim i prof. Janem Rydlem dotyczące muzeów w miejscach pamięci i nowych form upamiętniania.

Do 18 października 2024 r. prowadzony jest nabór tekstów do drugiego numeru rocznika, który poświęcony będzie interdyscyplinarnym badaniom nad zagospodarowaniem dawnych obozów pracy, koncentracyjnych i zagłady w Polsce i Europie. Zainteresowanych prosimy o przesyłanie artykułów na adres redakcji (redakcja@plaszow.org).

Apel do byłych więźniów KL Plaszow i ich rodzin

Głównym celem działalności Muzeum KL Plaszow jest ocalenie pamięci o byłych więźniach obozu. Służy temu budowane przez nas Archiwum Cyfrowe KL Plaszow: www.ca.muzeumkrakowa.pl

Dzięki informacjom o indywidualnych losach więźniów możemy we właściwy sposób opowiadać o całej historii KL Plaszow. Wiedza o zamordowanych i ocalałych jest bezcenna. Jest depozytem, który staramy się zabezpieczyć i którym dzielimy się w naszej pracy edukacyjnej i naukowej.

Dlatego zwracamy się z apelem do Ocalałych i Ich Rodzin o kontakt z Muzeum KL Plaszow w Krakowie. Tylko wspólnie zdołamy ocalić pamięć o tych, którzy byli więźniami obozu Plaszow.

Czekamy na kontakt i informacje od Państwa. Prosimy pisać na adres:

Muzeum KL Plaszow, ul. Lipowa 3/115, 30-702 Kraków lub info@plaszow.org

O budowie Memoriału

W III kwartale 2024 r. na działce przy ul. Kamieńskiego rozpocznie się budowa Memoriału – nowego obiektu Muzeum KL Plaszow. Prace będą przebiegać etapami, a ich zakończenie planowane jest na koniec 2026 r. Będziemy systematycznie informować o istotnych etapach inwestycji i o ewentualnych utrudnieniach, jakie może ona spowodować.

Pamięć / Zachor

**Słowa Ocalałych z KL Plaszow
Przyjdź, usłysz, pamiętaj**

**4 sierpnia 2024 / g. 17.00
Szary Dom / ul. Jerozolimska 3**